

SÄNDNINGSDATUM: 2010-10-12

PROGRAMLEDARE/PRODUCENT: **THÉRÈSE AMNÉUS**

KONTAKT: therese.amneus@ur.se

TYSKA
PROGRAMMANUS

PROGRAMNR: 101753/ra1

ANACONDA GESELLSCHAFT

EFTER KRIGET, 1945-1949

Programmanus på svenska

- Thérèse Amnéus   Hej, läser ni tyska här?
- Skolklass: Ja!
- Thérèse Amnéus: Tyskland, ett av Europas största och mest inflytelserika länder. Drygt 80 miljoner tyskar leds idag av en förbundskansler. Men efter andra världskriget var det ingen självklarhet att Tyskland skulle bli ett självständigt land igen. Jag frågade några elever på Upplandsbro gymnasium i Stockholm, om de vet varför Tyskland har en förbundskansler idag.
- Elev, tjej: Jag har verkligen ingen aning.
- Elev, kille: Nä, jag har ingen koll på det.
- Elev, tjej: Ingen aning.
- Thérèse Amnéus: För att ta reda på mer om vad som ledde fram till dagens tyska statskick, åkte jag till huvudstaden – Berlin.
- Hanno Hochmuth: Mitt namn är Hanno Hohmuth och vi sitter här i Berlins grönområde Tiergarten. Det är en stor park mitt i stan. Vi kommer att prata om Förbundsrepublikens historia.
- Thérèse Amnéus: Hanno Hochmuth är historiker på Freie Universität, i Berlin. Och vi börjar, där andra världskriget slutar...
- Hanno Hochmuth: Hitler gömde sig alltså i bunkern redan under de sista veckorna innan ockupationen av Berlin. Till slut upphörde de allierades, läs engelsmännens och amerikanernas, bombangrepp, eftersom Röda armén befann sig nära Berlins

centrum. Och Röda armén påbörjade erövringen av Berlin den 23:e april 1945.

- Adolf Hitler: Det finns ett ord jag aldrig lärt känna. Det ordet är kapitulation.
- Hanno Hochmuth: Hitler ville gå under tillsammans med Tyskland. Han ville i princip dra med sig Tyskland i döden. Den 30 april 1945, när Röda armén nästan var framme vid riksdagshuset, begick han självmord tillsammans med sin fru, som han gift sig med i bunkern, så sent som dagen innan.
- Olika radioinslag: Från Führerns högkvarter meddelas att vår Führer, Adolf Hitler, föll för Tyskland medan han kämpade mot bolsjevismen till sista andetaget.
- God kväll. Kvällens rubriker. Den andra maj 1945. Adolf Hitler är död.
- Tysk radio har just meddelat att Hitler är död. Den ryska armén har tagit Berlin. Tyskarna kapitulerade klockan tre i eftermiddags.
- Tysk radio meddelade att Hitler dog hjältedöden, men idag förnekade president Eisenhower att han dog i kamp. Ryssarna säger att han begick självmord.
- Serpentiner och vita lappar, och sönderklippta pappersrullar dräsar ner över Kungsgatan. Från vartenda kontor sträcker sig hundratals människor ut. Alla jublar och är glada. Budet om segern har kommit. Ingen tänker just nu på arbete på hundratals av Stockholms kontor.
- Thérèse Amnéus: Vad hände i Tyskland efter andra världskriget. Hur såg det tyska samhället ut innan Västtyskland fick sin första förbundskansler. Jag frågar Hanno Hochmuth:
- Hanno Hochmuth: Det börjar precis blomma en aning, vi har ännu ett par träd, men alldeles bakom träden ser vi riksdagshuset, där riksdagen, eller parlamentet, som man säger i Tyskland, sammanträder. Efter kriget skulle vi ha sett riksdagshuset bättre, eftersom det då inte fanns några träd alls här. Berlinarna frös så mycket efter kriget att de högg ner varenda träd här i Tiergarten och eldade upp dem i sina ugnar.

Själva riksdagshuset blev mycket svårt skadat, ty här var striderna hårda fram för allt under de sista krigsdagarna. Riksdagshuset var en symbol för Berlin och Röda armén, som erövrade staden och befriade den från nazidiktaturen, såg i den en symbol för det erövrade Berlin. Det var därför, som Röda armén stormade riksdagshuset.

Röda armén ockuperade Berlin totalt, men i besluten från Jalta, Teheran och London fanns redan fastslagna avtal mellan de allierade om att de skulle dela upp Berlin, precis som man delat upp Tyskland i fyra ockupationszoner, det vill säga i en sovjetisk, en fransk, en engelsk och en amerikansk.

TV-inslag, ljud:

Here starts a series of talks that will, profoundly influence the diplomatic and political future of the world. But the meeting really gets down to business at Yalta. Hoping to solve intricate problems of war and peace, President Roosevelt reaches the Yalta meeting. The conference is to seal Hitler's fate and establish lasting peace. The host arrives, Josef Stalin.

Thérèse Amnéus:

Efter kriget delades Berlin upp mellan dem som vunnit kriget. Sovjetunionen fick den östra delen av staden, och de allierade, Storbritannien, Frankrike och USA delade på den västra delen av staden.

Hanno Hochmuth:

Gemenskapen som de allierade hade haft i kampen mot Hitler blev under de nästkommande åren allt mer av en enad front mot Sovjet. Ur de allierades gemensamma motsättning mot Sovjet växte det kalla kriget fram. Berlin blev det kalla krigets huvudstad, här befann sig blocken mot varandra. 1948, 1949 blev Berlin i princip en tudelad stad från att ha varit en fyrasektorsstad. Den sovjetiska ockupationssektorn blev Östberlin och de tre västliga sektorerna - det vill säga den amerikanska, den engelska och den franska, bildade gemensamt Västberlin.

Thérèse Amnéus:

Motsättningarna mellan Sovjetunionen och de allierade hade ökat och det kalla kriget växte fram. Berlin blev en sorts huvudstad för det kalla kriget och delades i öst och väst. Den sovjetiska ockupationszonen blev Östberlin och de allierades zoner blev Västberlin. Och Västberlin blev mer och mer isolerat från omvärlden. Staden låg som en liten ö i den del av Tyskland som var ockuperat av Sovjetunionen. Hanno Hochmuth berättar:

- Hanno Hochmuth: Berlin låg som en ö mitt i den sovjetiska zonen. Berlin skars av allt mer från sin naturliga omgivning, framförallt under de tio månader, som Berlinblockaden varade. I ett försök från Sovjets sida att jaga bort de allierade ur Västberlin spärrade man av och blockerade staden. Det kallas för Berlinblockaden. Endast genom luften kunde man förse Berlin med förnödenheter.
- Thérèse Amnéus: I juni 1948, stoppar alltså Sovjetunionen all trafik till Berlin, förutom flyget. Sovjet vill tvinga de allierade västmakterna att släppa Västberlin. För att hålla människorna i Västberlin med mat, kol och andra förnödenheter så öppnar Storbritannien och USA en luftbro till staden.
- TV-inslag, ljud: Berlin becomes a city of darkness, as all ground communication is severed and industry comes to a standstill. But the western allies fight back with an airlift of 450 flights daily, carrying thousands of tonnes of food into the beleaguered capital.
- Hanno Hochmuth: Nästan under ett helt års tid försågs Berlin med förnödenheter av den världsberömda luftbron, med vars hjälp sjuhundra tusen ton livsmedel flögs in till Västberlin. Det var delvis samma flygplan, som för tre, fyra år sedan släppt bomber på Berlin, som nu flög in livsmedel och väldigt mycket sötsaker i stället för bomber. Därför kallades de också russinbombarna. Därför ändrade berlinarna i mycket hög grad sin inställning till amerikanarna. Från och med 1948 blev de dem nya vännerna, som hade med sig mängder med mat och på så sätt hjälpte västberlinarna att överleva Berlinblockaden.
- Thérèse Amnéus: Efter nästan ett år gav Sovjetunionen upp. Berlinblockaden hävdes och man kunde börja använda de vanliga vägarna till Berlin igen.
- Radioinslag: This is Bernard Moore speaking from the head quarters of the United Nations at Lake ... Success. The Final agreement on the lifting of the Berlin blockade was reached at a meeting between the United Nations delegates of the four Berlin powers in New York.
- Thérèse Amnéus: Bara drygt tio dagar efter att Berlinblockaden upphört, bildades Förbundsrepubliken Tyskland, BRD och ett knappt halvår senare blev den sovjetiska ockupationszonen Tyska demokratiska republiken, DDR.

I BRD, som blev en federalistisk stat, fick regeringschefen titeln förbundskanslern. Och den första förbundskanslern blev Konrad Adenauer, som då var 73 år gammal.

Konrad Adenauer: Mina damer och herrar, jag föddes den 5 januari 1876. Får jag fråga om det finns någon äldre medlem, herre eller dam...

Thérèse Amnéus: Konrad Adenauer blev den förbundskansler som fick det sargade Tyskland på fötter igen. Mer om det hör du i nästa program. Arbetsuppgifter och mer material till det här programmet hittar du på www.ur.se/anacondaaufdeutsch. Jag heter Thérèse Amnéus.